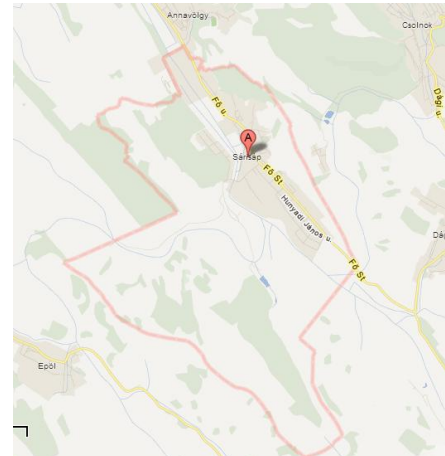

A Sárisápi „Új élet” MGTSZ

(A kép a csolnoki épületről készült.)

A Tsz területi elhelyezkedése 1970-es 80-as években

Az alábbi települések mezőgazdasági területére épült az MGTSZ:

- **Központ Sársáp.** Nagyrészt szlovák nemzetiségű lakosság, jelentős szocialista, kommunista koncentráltság, a köznyelv „Kismoszkvának” is nevezte. Sársápon irodaházban működött az MGTSZ központi irányítása és pénzügyi, számviteli szervezete. Ugyancsak a községben volt az MGTSZ meghatározó üzeme az ALUGRAFIKA és NYÁK üzem.
- **Máriaalom:** Nagyrészt német nemzetiségű lakosság. Az MGTSZ takarmánykeverő üzeme és „bábolna típusú” sertésüzeme és marhatartási üzeme, valamint baromfitenyésztési egysége települt a térségben.
- **Úny:** hagyományos rendszerű sertéstelep volt a térségben.
- **Dág:** A községben jelentős mezőgazdasági vagy ipari kapacitás nem működött, a lakosok TSZ tagok és/vagy alkalmazottak voltak.
- **Csolnok:** Túlnyomóan német nemzetiségű lakosság, a 60-as évek közepéig a dorogi szénmedence egyik jelentős bányászati központja. A lakosság az évszázados bányászati tapasztalatok folytán az átlagnál magasabb műszaki intelligenciával rendelkezett. Az MGTSZ bérgeálgvanizáló üzeme és számítógépgyártó üzeme Csolnokon működött.
- **Dorog:** A lakosság túlnyomó része a szénbányászati tröszt dolgozója volt. Az MGTSZnek ipari vagy mezőgazdasági tevékenysége ezen a környéken jelentéktelen volt.
- **Esztergom:** Esztergom földjein viszonylag jelentős növénytermesztés volt, illetve az állattenyésztés marhatartási üzemága. Ipari üzemként a fafeldolgozó üzem működött.
- **Pilismarót:** A mezőgazdasági tevékenység főként az Esztergomtól Pilismarótig terjedő dunaparti földeken működött. A növénytermesztés viszonylag jó eredményeket ért el, az állattartásban jelentős ágazat volt a baromfitartás. A ipari létesítmények telephelyén időszakos gesztenye feldolgozó üzem működött, mely az országos gesztenye massa ellátásban jelentős helyet ért el. Ismert ipari tevékenységet folytatott a műanyagüzem, viszonylag korszerű bérgeálgvanizálás jellegű fröccsöntést és textildolgozást végzett.
- **Dömös:** A Pilismarót és Dömös közötti mezőgazdasági területek viszonylag jó növénytermesztési lehetőséget jelentettek, állattartásban a baromfitartás szerepelt.

Dömösön építőipari közös vállalat működött melynek gesztora és főtulajdonosa az MGTSZ volt.

- Budafok: A kerületben az MGTSZ legjelentősebb élelmiszeripari üzeme a tojásüzem működött, mely egyrészt vertikálisan kapcsolódott a baromfitartás MGTSZ-en belüli és háztáji tojástermeléséhez. Az alkalmazott technológiák korszerűsége jelentősen meghaladta az országos átlagot.

A termelészövetkezet kialakulásának összefoglalása:

A magyarországi tszesítés első intenzív szakasza a 40-es évek végétől az ötvenes évek közepéig zajlott. Az akkortájt létrehozott TSZ-ek méretük, technológiai lehetőségeik és primitív irányításuk miatt nyomorgó szervezeteket és parasztságot eredményeztek. A termelészövetkezetek kényszerű megalakításának második szakasza '59-ben kezdődött. Ennek folytatásaként a 60as évek közepétől elkezdtek összevonni a kisebb tszeket. A területi adottságok miatt továbbra is veszteségesen működő tszeket integrálták. A pártvezetés – mely lényegében azonos volt az állami vezetéssel – ezidőtájt már látta, hogy a mezőgazdasági termelés sajátosságaiból eredőleg a területeken működő kisebb egységeket integrálni kell, és próbálkozni kell a vertikális struktúrák kialakításának irányában. A Sárísápi TSZ fentiekben leírt méretű „vállalkozása” ezidőtájt kezdett létrejönni. Első lépésként Sárísáp, Dág, Máriahalom, Úny, Csolnok egyesült, majd 74-ben integrálták Esztergom, Pilismarót és Dömös tszeit is, akik ezidőtájt lényegében már egy szervezatként működtek. Az új nagy tsz központja Sárísáp lett. A nagy egyesülést megelőzően az eredmény mindössze 15millió forint árbevétel képviselt, mely - figyelembe véve akár a forint akkori értékének vásárlóerejét – elenyésző volt ahhoz, hogy a TSZ-be kényszerített tagságnak megfelelő életet biztosítson. A sárísápi tsznél a 60as évek közepén az emberek egy nap munkáért 2 „munkaegységet”, akkori kb 40 forintnak megfelelő fizetést kaptak. Egy kg kenyér akkortájt 3,6 forint volt. Farnadi Mihály elnök erről az időszakról úgy szokott mesélni, hogy Havasi Ferenc (akkortájt Kádár János után az első úr az országban, Komárom megyei párttitkárból lett 1978-ban a Központi Bizottság gazdaságpolitikáért felelős titkára) a TSZ egyesítést követően - amikor is a fenti nagy TSZ létrejött – azt mondta neki, hogy: „Miska nem bánom, ha az ördöggel is szövetkezel, de ennek a TSZnek nyereségesen kell működni.” Ilyenformán Farnadi Mihálynak megengedték, hogy a mezőgazdasági tevékenység mellett ipari tevékenységet és háztáji gazdálkodást hozzon létre. A mezőgazdasági termelészövetkezetek ipari tevékenysége, mint „melléküzemág” lényegében hatékonyan kiegészítette a sok helyen veszteséges alaptevékenységet, tulajdonképpen egy speciális vertikumnak volt tekinthető.

Mitől lett nyereséges a Sárísápi TSZ - avagy a magyar mezőgazdasági csoda eklatáns példája:

Esztergomban a szigeten ezidőtájt kimagasló nyereséggel működött egy ALUGRAFIKAI üzem. Ennek mintájára Hantos László létrehozott Sárísápon is egy hasonló ALUGRAFIKAI üzemet Farnadi Mihály kérésére. Az alugrafikai gyártás „üzleti jellegéből” adódóan (bérmunka jellegű tömeggyártás egyszerű technológiával) komoly nyereségeket hozott a TSZ részére, melynek egy részét vissza lehetett forgatni az alaptevékenység veszteségének kiegyenlítésére, másrészt tovább lehetett fejleszteni az üzemet az akkortájt nagy kereslettel kifejlődött nyomtatott áramkör gyártás fele. Az 1980-as évekre az MGTSZ nyáküzeme az országos igények 70-80%-át gyártotta az Orion, Videoton és más nagy- és kisüzemek számára. A technológia minőségére jellemző, hogy képesek voltak a kétoldalas furatgalvanizált nyákok gyártására, később a hajszálvékony rajzolatok IC lábak közötti kivitelezésére is.

A csolnoki bér galvanizáló sokáig az ország legnagyobb galvanüzeme volt. Hampl Ferenc és más csolnoki családok e területen képzetlen, de tehetséges és konstruktív képviselői kiemelkedő sikerre vezették a tevékenységet. Jellemző, hogy a Híradástechnikai vállalat (HTV) raktárat tartott fenn állandó munkatársakkal a telephelyen, mely az együttműködés és beszállítás intenzitását és méreteit fémjelzi. A galvanüzem jó minőségben végezte a nikkelezés, krómozás, horganyzás, felületcsiszolás és ezüstözés technológiáját. Csúcsidejében évente 500 kg ezüstöt használt fel, nagyfeszültségű csatlakozók és más villamos alkatrészek ezüstözéséhez. 1984-ben az MGTSZ árbevétele közel 1,6 milliárd forint volt, melyből az alaptevékenység 200millió, az alugrafikai és nyáküzem 500milliót, a budafoki tojásfeldolgozó pedig 700milliót, a csolnoki galvan 130milliót, a pilismaróti műanyagüzem 70 milliót produkált. A termelészövetkezet átlag fölötti nyeresége nem tette szükségessé az állami támogatást.

A Computer TSZ

Szénássy János 1980-tól dolgozott vezetőként az „Új Élet” MGTSZben és megismerkedett az LSI ATSZ-el, így kérték fel az akkor még félkész MICKEY '80 gyártásának megszervezésére. Simon János véglegesítette a mikrogép elektronikáját, Szénássy a mechanika olcsó gyártását tervezte meg, és megoldotta az alkatrészek beszerzését is. (Akkortájt az embargó és importok miatt ez nehéz feladat volt)

1981-ben a MICKEY '80-ból 20 darabos sorozatot gyártottak

Dr. Farnadi Mihály engedélyezte, hogy 1982-ben bedolgozói hálózatot fejlesszek ki 100 db MICKEY '80 gyártására.

A számítógép professzionális gyártásának megvalósítása végett Szénássy egy Gazdasági Társulás megvalósítását szorgalmazta az MGTSZnél, Móricz Sándor pedig az MTA Sztaki-nál nyerte meg a vezetést a Mikrokey Gazdasági Társulás megvalósítására. A PRIMO számítógép fejlesztésére, gyártására és kereskedelmére létrehozott szervezet 1983-tól fejtette ki működését.

A PRIMO gyártás ötletétől a sorozatgyártásig 9 hónap telt el!

Csolnokon megépült a Számítógép Üzem, létrehozták a technológiai berendezéseket, beültető asztalt, égető sort, raktári rendet, stb. Megszervezték a beszállítási folyamatokat, melynek legfontosabb elemét Schnieder László, Köcski Sándor vállalkozása képezte. A színvonalra jellemző volt, hogy ez a vállalkozás „házilag” készített tesztelő berendezést a nyákok és beültetett panelek minőségének ellenőrzésére. Befejeződött a prototípus és null-sorozat gyártása, a megvalósítás, gyártás kulcsemberei Simon János, Thier Béla, Knapp

András voltak. A PRIMO gyártást megelőzőleg Csolnokon évente 50-60ezer darab töltőadaptert gyártottak. A gyártás irányítását és a dolgozók képzését, kiválasztását, már akkortájt is Knapp András irányította, aki a PRIMO gyártás során nagy sikerrel oldotta meg a beültetés és összeszerelés technológiai feladatait.

A gyártás sikeres időszaka 1984-86-ig tartott, melynek során az üzem elérte, hogy minőségileg megfelelő, több ezres sorozatokat gyártott.

A gyártás problémáit a külkereskedelmi nehézségek, import stop, embargó jelentette. A határidőre történő gyártás csak „hőstettek” árán volt lehetséges, előfordult, hogy a késve, „fű alatt” beszállított 2732-es PROM-okat, Kovácsné Fodor Mária a Ferihegyi Reptéren a repülőgépről szállította az üzembe.

A marketing célkitűzések megvalósítása nagyon nehéz volt, a perifériás berendezéseket (lemezegységeket, nyomtatót) szinte lehetetlen volt beszerezni.

Örley Gábor nagyszerű tasztatúra konstrukciója nagyrészt a kényszer szülötte (A RAFI által gyártott billentyűket csak 1985 végére sikerült beszerezni.)

Az elképzelt megvalósítást és továbbfejlesztést elsősorban a 16 bites processzor megjelenése fagyasztotta be, de hozzájárult az MGTSZ-ben kialakult „ellenzék” ostoba, állandó támadása is...